

Geloof is loslaten

Ledevaartkerk Chaam, zondag 14 oktober 2018

Ds. Sara Dondorp

Eerste lezing OT: Deuteronomium 15: 1-11

Tweede lezing NT: Marcus 10:17-31

Inleiding

Vanmorgen is het thema loslaten. Wie in het koninkrijk van God wil binnengaan, moet zijn bezit loslaten. Hoe gaat dat dan als je veel bezit? Dat is de vraag die de leerlingen bezig houdt. En in de eerste lezing gaat het over verdeling van bezit. Leningen zouden na zekere tijd afgelost moeten worden. Of dit ooit is ingevoerd, is niet bekend. Vermoedelijk lopen wetgevers van nu er niet warm voor.... Maar het staat dus wel in de Bijbel!

Overdenking

Gemeente van Jezus Christus,

Hoe kom je in de hemel? Of anders gezegd: hoe bereik je eeuwigheid? Die vraag heeft gelovigen eeuwenlang bezig gehouden. Bereik je de hemel door goed te leven? Of is het puur door Gods genade? 500 jaar geleden was dat een heet hangijzer. Nu liggen waarschijnlijk niet veel mensen er wakker van. Hoe kom je in de hemel?

Een andere, misschien wel relevantere vraag is: Wat versta je onder 'hemel', of 'het Eeuwige leven'? In de evangeliëlezing van vanmorgen is dat niet duidelijk. Laten we even een stapje terug doen. Er komt een rijke jongeling bij Jezus. Vlak daarvoor heeft hij gehoord en gezien

hoe Jezus de kinderen bij zich neemt en zegent. Deze kinderen, die normaal nooit meetellen, juist voor hen is het koninkrijk van de hemel. Dat wil ik ook wel, denkt de rijke jongeling. Maar hij is iemand die juist wel meetelt. Iemand die alles al heeft. Totaal anders dan die kinderen. De onaanzienlijken, zij die niet meetellen, voor hen is het koninkrijk. Die jongeling telt juist wel mee, heeft alles al. Dat koninkrijk, dat wil hij eigenlijk ook wel. Hij wil zekerheid over de toekomst. Dat vermoed ik tenminste. En waarschijnlijk wil hij bevestiging dat hij het goed doet. Hij wil weten of het goed met hem zal blijven gaan. Zoiets als een levensverzekering misschien. Een vangnet. Om al het goede dat hij heeft niet te verliezen.

In dit leven, of na dit leven of in de eeuwigheid..... Voor hem betekent 'Gods Koninkrijk' zoiets als: vasthouden wat hij nu heeft aan bezit, aanzien en eer, in de nabije toekomst en misschien ook na dit leven. Maar is dat ook wat Jezus met eeuwigheid bedoelt?

Eerst geeft Jezus het makkelijke antwoord: Houd je aan de tien geboden. Oftewel: leef eerlijk en rechtvaardig. Even terzijde: we lazen ook het gebod om leningen kwijt te schelden, om armen waar nodig bij te staan. Zou hij dat gebod ook volgen? En wat zegt dat gebod bijvoorbeeld over hoe wij in ons land de schuldhulpverlening hebben geregeld, om maar iets te noemen? Hoe dan ook, deze man zegt de geboden te volgen. Maar hij verlangt naar meer. Misschien wel naar meer inhoud in zijn leven. Materieel is zijn leven volledig vervuld,

maar spiritueel heeft hij blijkbaar een onvervuld verlangen. Hij heeft een goed leven, hem ontbreekt niets. Behalve dan de zekerheid dat zijn goede leven voort zal duren. Dat wat hij heeft niet zal verdwijnen. Dát zou kunnen zijn wat hij onder het Gods koninkrijk

verstaat. Consolidatie van de bestaande orde. Vasthouden van de zekerheden in dit leven. Maar uit Jezus' omgang met de kinderen wordt duidelijk dat Jezus er iets heel anders onder verstaat. Gods Koninkrijk, dat is voor onaanzienlijken en kleinen. Degenen die normaal niet meetellen, geen aanzien hebben. Degenen die helemaal onderaan de sociale ladder staan. Dat gaat niet over een toekomst of een eeuwigheid, dat gaat over het hier en nu: kleinen en armen om ons heen! Gods Koninkrijk heeft te maken met radicale solidariteit, met bewogenheid voor diegenen die normaal niet meetellen. Zij die niets anders hebben dan de ontvankelijkheid en openheid, zij die met lege handen dankbaar zijn voor alles wat hen toe komt. Zij die, vanuit ontvankelijkheid en dankbaarheid willen delen in hun vreugde, in hun verdriet, in alles wat op hun weg komt. Openheid, ontvankelijkheid, dankbaarheid, delen.... In het perspectief van de eeuwigheid zijn die dingen belangrijker dan of iemand de wet volgt, zich aan de regels houdt, en in de pas loopt met de maatschappelijke orde. Jezus draait de zaken radicaal om. In onze wereld heb je aanzien, bezit en eer nodig om een plek in de maatschappij te veroveren en te behouden. In Gods eeuwigheid is het precies andersom. Daar zitten bezit, aanzien en eer je alleen maar in de weg. Om aan Gods Koninkrijk, Gods eeuwigheid deel te kunnen nemen zou je dat allemaal los moeten laten: bezit, aanzien, eer....

Loslaten wat je hebt, daar komt het op neer. Het is makkelijk gezegd, maar het valt niet mee. Je bezittingen, maar ook je positie, je aanzien. En misschien zelfs wel je identiteit. Wie je bent of wil zijn. Witte westerse mensen met rechten en privileges. Wij mensen zijn daaraan gehecht. Wij leven in een wereld waarin het meestal dezelfde zijn die macht, bezit, eer en aanzien hebben. Die gelijk krijgen. De macht van de witte man, heet dat tegenwoordig. We hebben het ontluisterend in werking gezien. Een man die een ambt in het Amerikaanse hooggerechtshof wil, een functie die onbevooroordeeld zou moeten zijn, die vertrouwen zou moeten uitstralen. Als hij wordt aangevallen, blijft er van neutraliteit weinig over en blijft hij zijn onberispelijkheid benadrukken. Oog voor kleinen en onaanzienlijken lijkt hij niet te hebben. Het houden van de wet alleen is niet genoeg, zegt Jezus tegen de rijke jongeling.

Gelukkig vond ik in de krant ook een ander voorbeeld. Vandaag wordt aartsbisschop Oscar Romero heilig verklaard. De Salvadoraanse priester die het opnam voor gewone mensen. Die tegen de machthebbers in, opkwam voor de armen. Die dat uiteindelijk met de dood heeft moeten bekopen. Het voelt alsof hij in het instituut is ingelijfd, reageerde iemand. Als hij nu zou kunnen spreken, zou hij even fel van leer trekken, even gepassioneerd voor armen en onmondigen opkomen. In het licht van de eeuwigheid gaat het niet om bezit of eer, maar om solidariteit met degenen die slechter af zijn dan jij. Om opkomen voor anderen die jouw hulp nodig hebben. In het licht van de eeuwigheid gaat het niet om macht, niet om instituten, regels of instellingen, maar om het samen delen van Gods liefde.

In onze westerse wereld zitten we met huid en haar vast aan bezit, aan instituten, regels, bureaucratie noem maar op. In de praktijk is het vrijwel onmogelijk dat alles zomaar los te laten. Dat maakt de evangelielezing van vanmorgen zo ongemakkelijk: 'Kinderen, wat is het moeilijk om het koninkrijk van God binnen te gaan: het is gemakkelijker voor een kameel om door het oog van een naald te gaan dan voor een rijke om het koninkrijk van God binnen te gaan.' Bij vergeleken de mensen voor wie bisschop Romero opkwam, zijn wij

hier allemaal rijk en bevoorrecht. De een wat meer dan de ander. Moeten wij dan al ons bezit en onze voorrechten opgeven? Dat zou ik zo niet zomaar durven beweren. Ik zou het zelf niet zomaar kunnen. Wel denk ik dat we ons ervan bewust moeten zijn. In het licht van de eeuwigheid gaat het niet om bezit of aanzien, maar over de vraag of je bezit en aanzien met anderen wil delen. Of je naar anderen, zonder aanzien of eer, wil luisteren, ook en vooral als zij vanuit een ander perspectief spreken. Zijn we bereid onze zekerheden los te laten? Dat is volgens mij de vraag die Jezus hier ter sprake stelt. Een ongemakkelijke vraag, waar mensen die om Jezus heen stonden ook in zijn tijd al moeite mee hadden. Kunnen wij dan nog gered worden? 'Bij mensen is dat onmogelijk, maar niet bij God, want bij God is alles mogelijk.' Als het óns niet lukt om los te laten, vinden we inspiratie bij God.

Loslaten en Gods weg gaan. Dat is prachtig verwoord in lied 843. Met de tekst van dit lied wil ik vanmorgen eindigen:

Wat te kiezen, leven, dood,
afgod geld, genadebrood?
Alles houden wat ik heb,
of mij geven, gaandeweg?

Wat mij vasthoudt, wat mij heeft,
wat mij werft en wat mij leeft,
is het vele, geld en goed,
aarden schatten, overvloed.

Die mij vasthoudt, weegt en wikt,
die mij voedt en mij verkwikt,
is de Ene, goed is God,
hemelschat, genadebod.

Wat te kiezen, leven, dood,
afgod geld, genadebrood?
Alles houden wat ik heb,
of Hem volgen op zijn weg.

Amen